

UZASADNIENIE

Przedmiot i przebieg postępowania

1. Pozwem z dnia 3 marca 2020 r. (dotkniętym brakami, uzupełnionym w terminie przewidzianym w art. 130^(1a) k.p.c. pismem z 31 marca 2020 r.) powodowie G. P. i S. P. wnieśli o zasądzenie od (...) S.A. z siedzibą w W. oraz od Skarbu Państwa – Komisji Nadzoru Finansowego in solidum kwoty po 35 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 marca 2020 r. do dnia zapłaty, a ponadto o zasądzenie od pozwanych na rzecz każdego z powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym opłaty za czynności radcy prawnego według norm przepisanych i opłaty skarbowej w wysokości 17 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W stosunku do (...) S.A. powodowie wywodzili swoje żądanie z faktu wprowadzenia ich w błąd co do treści umowy nabycia obligacji, rzeczywistego oferenta umowy i stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych, które skutkowały nabyciem przez powodów za pośrednictwem Banku obligacji (...) S.A. Co do drugiego z pozwanych powodowie wywodzili swoje roszczenie z odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działania organów państwa, w tym przede wszystkim zaniedbania i uchybienia KNF (stwierdzone w raporcie NIK na temat działań organów państwa w sprawie (...)), które spowodowały u nich szkodę. Powodowie zainwestowali po 100 000 zł w obligacje spółki (...) S.A. (dalej też jako „**Spółka**”), która była spółką publiczną i tym samym podlegała nadzorowi KNF. (pozew, k. 3-29; uzupełnienie, k. 147-148)
2. Postanowieniami z dnia 5 kwietnia 2020 r. udzielono powodom zabezpieczenia roszczenia przeciwko (...) S.A. zgodnie z żądaniem pozwu. (postanowienia, k. 164, 167)
3. Pozew, doręczony zgodnie z żądaniem pozwu pod adres „Skarbu Państwa – Komisji Nadzoru Finansowego” został zwrócony przez pełnomocnika Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (dalej też jako „**UKNF**”) z pismem wyjaśniającym, że Urząd jest państwową prawną i nie jest uprawniony do działania w imieniu Skarbu Państwa. (pismo, k. 188-190)
4. Pismem z dnia 21 maja 2020 r. (data nadania, k. 360, uzupełnionym następnie w terminie przewidzianym w art. 130^{1a} k.p.c. pismem z dnia 19 czerwca 2020 r.) (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości. (odpowiedź na pozew, k. 197-220; pismo ponownie wniesione, k. 372)
5. Pismem z dnia 5 czerwca 2020 r. (data nadania, k. 371) powodowie rozszerzyli powództwo do kwoty 75 000 zł na rzecz każdego z nich od obojga pozwanych in solidum. Wskazali, że zgodnie z powszechnie dostępnymi informacjami powodowie utracili szanse na odzyskanie 75% zainwestowanych pieniędzy od Spółki, gdyż w wyniku przyspieszonego postępowania układowego zatwierdzono układ z wierzycielami polegający na tym, że zostanie im wypłacona tylko ¼ zainwestowanych środków. (rozszerzenie pozwu, k. 368-370)
6. Postanowieniem z dnia 28 lipca 2020 r. Sąd oddalił wniosek o uznanie się niewłaściwym i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie. (postanowienie, k. 560)
7. Pismem z dnia 31 sierpnia 2020 r. (data nadania, k. 583) (...) S.A. wniósł odpowiedź na rozszerzenie powództwa i podtrzymał wniosek o jego oddalenie w całości. (pismo, k. 571-575)
8. Pismem z dnia 18 listopada 2020 r. (data nadania, k. 625) powodowie wnieśli replikę na odpowiedź na pozew (...) S.A. z 21 maja 2020 r. (pismo, k. 614-618)
9. Pismem z dnia 31 grudnia 2020 r. (data nadania, k. 634) Prokuratoria Generalna przedstawiła swój istotny dla sprawy pogląd prawny na podstawie art. 15 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczący kwestii oznaczenia pozwanego Skarbu Państwa i jednostki właściwej do jego reprezentacji. (pismo, k. 630-633)

10. Dnia 30 grudnia 2020 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny wydał decyzję o przymusowej restrukturyzacji (...) S.A. Pismem z dnia 29 stycznia 2021 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny wniósł o zawieszenie postępowania na podstawie art. 176 § 2 k.p.c. (wniosek, k. 657; decyzja, k. 660-667)

11. Postanowieniem wydanym na rozprawie dnia 5 lutego 2021 r. Sąd oznaczył na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. Wojewodę (...) jako jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa właściwą do jego reprezentacji w postępowaniu. (postanowienie, k. 675v)

12. Odpowiedź na pozew w imieniu Skarbu Państwa – Wojewody (...) wniosła Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, informując jednocześnie o przejęciu zastępstwa Skarbu Państwa w sprawie na podstawie art. 7 ust. 5 i 6 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od każdego z powodów na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Pozwany zanegował, aby powodowie ponieśli szkodę, aby działania organów państwowych były niezgodne z prawem oraz by pomiędzy tymi działaniami a (rzekomą) szkodą istniał normalny związek przyczynowy. Podniósł również zarzut przedawnienia oraz niewykazania szkody, o ile wystąpiła, w konkretnej wysokości. (odpowiedź na pozew, k. 686-706; informacja, k. 707)

13. Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2021 r. Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 176 § 2 k.p.c. Na skutek zażalenia powodów z dnia 13 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 30 listopada 2021 r., sygn. XXVII Cz 1591/21, zmienił je w ten sposób, że zawiesił postępowanie na podstawie art. 176 § 2 k.p.c. tylko co do pozwanego (...) S.A. (postanowienie, k. 717; zażalenie, k. 730-731; postanowienie, k. 754)

14. Zarządzeniem z dnia 26 maja 2022 r., z uwagi na treść uzasadnienie postanowienia z dnia 30 listopada 2021 r. i braku pomiędzy pozwanymi więzi współuczestnictwa uzasadniającego występowanie po stronie pozwanej w tej samej sprawie sądowej (art. 72 § 1 k.p.c. a contrario), wyłączono do odrębnego rozpoznania sprawę w zakresie roszczenia przeciwko (...) S.A. Na podstawie wskazanego zarządzenie doszło m. in. do zmiany numeracji kart w aktach. Postępowanie pomiędzy powodami a (...) S.A. toczy się pod odrębną sygnaturą (...). (zarządzenie, k. 770)

15. W piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2022 r., zachowując termin na zgłoszenie istotnych dla sprawy twierdzeń i dowodów, powodowie wskazali również, że odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa względem nich wynika również z art. 417¹ k.p.c. i nieterminowego wdrożenia dyrektywy MIFID II. (pismo, k. 780-783)

16. Postanowieniem wydanym na rozprawie 25 października 2022 r. Sąd oznaczył jako dodatkowego reprezentanta Skarbu Państwa Ministra Finansów. (protokół, k. 890v)

Ustalenia faktyczne

W zakresie dotyczącym powodów:

17. S. P. i G. P. są przedsiębiorcami, obaj prowadzą działalność w zakresie (...) (wg. PKD). Obaj mieli pewne negatywne doświadczenia związane z inwestowaniem w akcje, w związku z czym od 2012 r. S. P. inwestował za pośrednictwem (...) S.A. w dość bezpieczne i mało ryzykowne produkty finansowe jak np. lokaty.

(wydruki z CEiDG, k. 709, 710; przesłuchanie powoda, k. 915v, 916v)

18. Od 2015 r. w ramach (...) ze S. P. współpracował P. J.. Rozmawiali ze sobą telefonicznie, co ok. pół roku spotykali się w oddziale (...) w O., w celu podsumowania wyników aktywów posiadanych przez S. P.. Zdarzało się, że na inwestycjach ponosił straty. W 2017 r. P. J. informował S. P. o możliwości nabycia obligacji (...) S.A. i zachęcał do ich nabycia, podkreślając, że nie jest pewne czy i kiedy oferta ta się powtórzy. Od 2016 r. S. P. był posiadaczem certyfikatów inwestycyjnych w (...), którym zarządzała Spółka. W styczniu 2018 r. P. J. poinformował S. P. przez SMS o wprowadzeniu do oferty banku obligacji ze stałym oprocentowaniem 5,5% z gwarancją kapitału i zysku na okres rok lub dwa lata do wyboru. Oferta dotyczyła obligacji spółki (...) S.A. P. J. formułując propozycje i sugestie nabycia

opierał się na wiadomościach od pracodawcy (Banku), który z kolei otrzymywał je od samego emitenta. S. P. nadal nie zdecydował się wówczas z niej skorzystać.

(zeznania P. J., k. 908v, 909v; wiadomość SMS, k. 620)

19. Na przełomie lutego i marca 2018 r. S. P. dostał od P. J. informację o kolejnej ofercie nabycia obligacji spółki (...) (dotyczyła ona emisji obligacji serii (...) i (...)). Po wstępnej rozmowie P. J. wysłał do S. P. maila z wiadomością zachęcającą do nabycia obligacji. Wskazano w niej, że emitentem obligacji jest (...), (...) co do wielkości firma z branży windykacyjnej w Polsce, która działa pod stałym nadzorem m. in. takich instytucji jak KNF, więc ryzyko tego typu obligacji jest dużo mniejsze niż w przypadku spółek deweloperskich, budowlanych czy produkcyjnych. W wiadomości wskazano, że okres inwestycji to roku lub dwa lata, że oprocentowanie jest stałe i gwarantowane – 5,5% w skali roku, że warunki emisji są lepsze niż w emisji publicznej. W mailu zawarto też link do wiadomości o Spółce w portalach (...) oraz (...). S. P. zadawał P. J. dodatkowe pytania na temat (...) S.A., a po uzyskaniu odpowiedzi zainteresował się obligacjami na tyle, że zachęcił do rozmowy z P. J. syna G.. Odbyli oni rozmowę telefoniczną, po której G. P. także zdecydował się na inwestycję w obligacje Spółki.

(wiadomość mailowa, k. 619; zeznania P. J., k. 909)

20. W warunkach emisji obligacji zarówno serii (...), jak i (...), wskazano, że obligacje nie są zabezpieczone w rozumieniu przepisów ustawy o obligacjach i emitent nie zobowiązuje się do zabezpieczenia obligacji w przyszłości.

(warunki emisji, k. 834, 843)

21. W celu nabycia obligacji przez G. P. musiał on założyć konto w (...) S.A. (działającym pod marką (...)). Z tego względu S. i G. P. udali się do oddziału tego banku w O., gdzie G. P. zawarł umowę o rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy i złożył wymagane przez bank oświadczenia. S. P. w oddziale Banku złożył też dyspozycję przelewu kwoty 11 000 zł z jego rachunku w (...) na nabycie obligacji. Tego samego dnia P. J. o 11:27 przesłał S. P. dane do przelewu na obligacje. P. J. zwrócił uwagę, że wymagana jest wpłata jeszcze tego samego dnia.

(oświadczenie i umowa, k. 120-121; dyspozycja, k. 123-124; wiadomość mailowa, k. 119)

22. Również tego samego dnia, o godzinie 16:16, G. P. dostał wiadomość mailową z (...) S.A. z propozycją nabycia obligacji serii (...). Wskazano w nim podstawowe parametry obligacji – 24-miesięczny okres zapadalności, termin przyjmowania zapisów (6 marca), przyjmowania wpłat (7 marca), oprocentowanie (5,5% w skali roku). Wskazano w nim, że celem emisji jest nabycie i obsługa portfeli wierzycielności oraz nabycie kapitału na spłatę istniejących zobowiązań oraz inne cele związane z realizacją strategii rozwoju emitenta i jego grupy kapitałowej. G. P. otrzymał formularz przyjęcia propozycji nabycia obligacji serii (...) S.A. i odesłał go wraz ze swoimi danymi mailowo. Nie czytał warunków emisji obligacji. Zadeklarował w nim zapis na 10 obligacji i wpłatę 100 000 zł przelewem na rachunek (...) S.A. W formularzu zawarto oświadczenia o tym, że inwestor jest świadomy faktu, że inwestycja w obligacje wiąże się z ryzykiem utraty części lub całości zainwestowanych środków; że znana jest mu sytuacja finansowa emitenta, że akceptuje w pełni ryzyko związane z nabyciem obligacji emitenta, że przyjmuje do wiadomości iż Oferujący ((...) S.A.) nie jest zobowiązany do prowadzenia jakichkolwiek działań mających na celu ocenę ryzyka finansowego emitenta; że jest świadomy, iż inwestycje w obligacje wiążą się z ryzykiem inwestycyjnym oraz że może być ono nieadekwatne w odniesieniu do jego wiedzy i świadomości. G. P. otrzymał też dokument propozycję nabycia obligacji na okaziciela, w której dodatkowo wskazano, że obligacje nie są zabezpieczone w rozumieniu ustawy o obligacjach. Tego samego dnia zlecił przelew 100 000 zł w celu nabycia obligacji. S. P. w celu nabycia obligacji przelał kwotę 11 000 zł z rachunku bankowego, a 89 000 ze środków zgromadzonych na rachunku innych instrumentów finansowych.

(wiadomość mailowa, k. 125-126, 131; przesłuchanie powoda, k. 916v; formularz przyjęcia propozycji, k. 127-128; propozycja nabycia, k. 129-130)

23. S. P. nie otrzymał wiadomości mailowych i dokumentów analogicznych do otrzymanych przez G. P.. Przez literówkę w jego adresie mailowym nie otrzymywał wiadomości kierowanych przez (...) S.A.

(wiadomość mailowa, k. 138)

24. Zarząd Spółki (...) uchwałą z dnia 7 marca 2018 r. przydzielił S. P. 10 sztuk obligacji serii (...), a uchwałą z dnia 8 marca 2018 r. przydzielił G. P. 10 sztuk obligacji serii (...).

(pisma (...), k. 133, 134)

25. Od 26 kwietnia 2018 r. (...) informował inwestorów o zmieniającej się sytuacji w spółce (...). G. P. otrzymał wiadomości mailowe 26 kwietnia, 8 i 11 maja, z czego w tej ostatniej zawarto informację o tym, że Spółka wyraża chęć zrestrukturyzowania swoich zobowiązań. Dnia 14 czerwca został poinformowany przez Bank, że Spółka nie przekazała środków do wypłaty odsetek za pierwszy okres odsetkowy.

(wiadomości mailowe, k. 135-137, 141)

26. S. P. w wiadomości mailowej z 17 maja 2018 r. do P. J. poinformował, że obligacje kupił będąc przekonanym o całkowitym bezpieczeństwie takiej inwestycji i działając w zaufaniu do niego i (...). Zwrócił się do adresata z pytaniami o to, czy Bank poczuwa się do odpowiedzialności za sytuację i czy ma w planach jakąś rekompensatę z powodu strat związanych z inwestycją lub nieosiągnięciem przez nią spodziewanych zysków. Domagał się również udzielenia informacji o możliwych dalszych działaniach. W odpowiedzi P. J. poinformował S. P. o wsparciu informacyjnym oferowanym przez bank oraz że sytuacja Spółki (...) zaskoczyła wszystkich uczestników rynku, bo jej sytuacja finansowa wydawała się bardzo dobra. Wskazał, że obligacje nie są tak pewną i gwarantowaną inwestycją jak lokata, ale są klasyfikowane jako produkt dla osób o umiarkowanym lub konserwatywnym profilu inwestowania.

(korespondencja mailowa, k. 139-140)

27. Na dzień 21 września 2022 r. (...) S.A. (funkcjonujący pod nazwą (...) S.A.) wypłaciła G. P. i S. P. po 3 100 zł z tytułu rat układowych za posiadane obligacje serii (...) i (...).

(pismo, k. 825)

W zakresie spółki (...) w ogólności

28. (...) S.A. została utworzona i zarejestrowana w 2012 r. Przedmiotem działalności Spółki było nabywanie pakietów wierzytelności i dochodzenie ich zapłaty na własny rachunek oraz zarządzanie zewnętrznymi portfelami wierzytelności w ramach zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych. Nabywane portfele wierzytelności pochodziły głównie z branży finansowej (nieterminowo spłacane kredyty i pożyczki) oraz branży telekomunikacyjnej i energetycznej (niepłacone rachunki za usługi). Wierzytelności były nabywane głównie za środki finansowe pozyskane przez Spółkę z emisji obligacji i wniesione do funduszu poprzez objęcie kolejnych emisji certyfikatów inwestycyjnych. W dniu 24 września 2012 r. na podstawie art. 192 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych (...) S.A. otrzymała zezwolenie KNF na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego. Decyzja KNF została wydana na wniosek (...) S.A. po uznaniu, że Spółka spełnia wymogi, o których mowa w art. 192 ustawy o funduszach inwestycyjnych. Wniosek zawierał załączniki wymagane na podstawie art. 192 ust. 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych.

29. Model działalności biznesowej (...) S.A. był agresywny, w latach 2014 –2017 aktywa firmy wzrosły z 289,5 mln zł do 2.312,7 mln zł, tj. ośmiokrotnie, zobowiązania ogółem z 223,9 mln zł do 2.934,7 mln zł, tj. ponad trzynastokrotnie, w tym zobowiązania krótkoterminowe z 98,4 mln zł do 2.280,4 mln zł, co było wzrostem ponad dwudziestokrotnym. Chcąc uzyskać dominującą pozycję na rynku windykowanych wierzytelności, (...) S.A. oferowała najwyższe ceny, tak aby nabywać pakiety wierzytelności w drodze przetargów.

30. W dniu 9 marca 2017 r. KNF po raz pierwszy zatwierdziła prospekt emisyjny Spółki w związku z ofertą publiczną oraz zamiarem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym obligacji (...) S.A., emitowanych w ramach Programu Emisji Obligacji o łącznej wartości nominalnej do 300 mln zł. Prospekt emisyjny zawierał sprawozdania finansowe za lata 2014–2015 zbadane przez biegłego rewidenta oraz za I półrocze 2016 r. – niezbadane. Pierwsza emisja obligacji (...) S.A. nastąpiła w dniu 18 kwietnia 2017 r. Na podstawie tego prospektu Spółka przeprowadziła sześć ofert publicznych obligacji na łączną kwotę 256 mln zł. Obligacje wyemitowane na podstawie powyższego prospektu zostały wprowadzone do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

31. W styczniu 2017 r. (...) (agencja ratingowa) nadał jej długoterminowy rating BB, a w marcu 2017 r. agencja (...) krótko i długoterminowy rating B. W styczniu 2018 r. (...) S.A. otrzymała długoterminowy rating na poziomie B + od agencji ratingowej (...). Były to ratingi na poziomie nieinwestycyjnym, ale oznaczały wystarczającą zdolność do wywiązywania się grupy z zobowiązań w stabilnych warunkach gospodarczych. W dniu 16 czerwca 2017 r. KNF zatwierdziła prospekt emisyjny akcji spółki. Pierwszą ofertę publiczną akcji spółki przeprowadzono 17 lipca 2017 r. Dopiero od czasu stania się spółką publiczną sprawozdania finansowe Spółki (...) stały się przedmiotem analiz KNF, Departamentu Spółek Publicznych, pod kątem zgodności z przepisami. Pierwszym sprawozdaniem analizowanym przez ten departament było sprawozdanie za III kwartał 2017 r., które nie wzbudzało zastrzeżeń, zaś kolejne pojawiło się dopiero na przełomie czerwca i lipca 2018 r.

32. Aktywa netto zgromadzone w funduszach inwestycyjnych, w odniesieniu do których (...) S.A. wykonywała czynności zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami stanowiły od 0,09% w 2013 r. do 0,77% w 2017 r. łącznej wartości aktywów funduszy inwestycyjnych prowadzących działalność na podstawie ustawy o funduszach inwestycyjnych

(informacja o wynikach kontroli, k. 51-54, 56v; zeznania C. K., k. 891)

33. Na przełomie listopada i grudnia 2017 r. w (...) S.A. prowadzona była gruntowna kontrola, której przedmiotem nie był sposób oferowania produktów finansowych (...) S.A. Wówczas, w oparciu o informacje z wewnętrznych jednostek zajmujących się oceną ryzyka lub audytem wewnętrznym, brak było informacji o tym, aby (...) oferował obligacje Spółki (kontrola prowadzona od czerwca do września 2018 r. wykazała, że nawet wtedy w systemie kontroli wewnętrznej (...) nie było wiadomości o oferowaniu obligacji Spółki). Do KNF nie wpływały też skargi czy donosy dotyczące oferowania przez Bank obligacji Spółki.

(zeznania M. H., k. 906v; zeznania D. N., k. 907v-908)

34. W dniu 19 grudnia 2017 r. do UKNF wpłynęło zawiadomienie od anonimowego sygnalisty, informujące o wysokim ryzyku działalności Spółki, jej strukturze finansowania oraz prawdopodobnych przyszłych problemach z płynnością z tego wynikających. Dnia 21 grudnia KNF skierowała do (...) oraz jego audytora ((...)) zapytania dotyczące weryfikowania wycen portfeli wierzytelności. Po świętach, w styczniu i lutym 2018 r., Departament Spółek Publicznych analizował sprawozdania finansowe Spółki za poprzednie lata, a Departament Funduszy Inwestycyjnych kompletował dokumenty, który uzyskiwał od Spółki. W lutym w Departamencie Spółek Publicznych zapadła decyzja o pogłębieniu badań i zwróceniu się do biegłego rewidenta o materiały źródłowe, na podstawie których sporządzał on swoje opinie. Jednocześnie przez pierwsze cztery miesiące 2018 r. prowadzono korespondencję z innymi spółkami w tej samej branży, gdyż do KNF wpływały kolejne zawiadomienia sygnalistów zbieżne z tym, które wpłynęło 19 grudnia i dotyczyło Spółki. Nie skutkowały one wykryciem takich nieprawidłowości, jak w spółce (...). Przed 2018 r. nie prowadzono kontroli pod kątem oferowania przez firmy inwestycyjne obligacji (...) S.A. i nie wpływały do KNF skargi z tym związane. KNF w 2018 i wcześniej r. nie borykała się z problemami kadrowymi.

(informacja o wynikach kontroli, k. 60v; zeznania C. K., k. 891v, 892; zeznania D. N., k. 907v)

35. Do dnia 11 kwietnia 2018 r. Spółka wyemitowała 401 serii obligacji w ramach emisji prywatnych na kwotę nominalną 3.560,1 mln zł, tj. 93,3% kwoty wszystkich emisji oraz sześć serii obligacji emisji publicznych na kwotę

nominalną 256,4 mln zł. W dniu 16 kwietnia 2018 r., przed rozpoczęciem sesji giełdowej, (...) S.A. podała do publicznej wiadomości informację o rzekomych negocjacjach z (...) S.A. oraz (...) S.A. w celu uzyskania finansowania o charakterze kredytowo-inwestycyjnym w kwocie do 250 mln zł. Zostało to zdementowane przez oba te podmioty. Dnia 16 kwietnia 2018 r. obrót akcjami i obligacjami (...) S.A. został zawieszony na żądanie UKNF. Dnia 20 kwietnia 2018 r. KNF wszczęła postępowanie administracyjne w związku z podejrzeniem naruszenia art. 56 ustawy o ofercie publicznej. Dnia 2 maja 2018 r. spółka (...) złożyła wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w formie przyśpieszonego postępowania układowego.

(informacja o wynikach kontroli, k. 53v, 60v, 61)

36. Postanowieniem Sądu Rejonowego (...) z dnia 6 czerwca 2019 r., sygn. (...), zatwierdzono układ przyjęty na zgromadzeniu wierzycieli przeprowadzonym w dniach 22 i 25 stycznia 2019 r., zgodnie z którym wierzyciele Spółki zostali podzieleni na 7 kategorii, a ich wierzytelności miały zostać w różnym stopniu zaspokojone, a w pozostałym zakresie podlegać umorzeniu. Obligatariusze Spółki zostali zakwalifikowani do Grupy 1, a ich wierzytelności mają podlegać zaspokojeniu w 25%, w pozostałym zakresie zostały umorzone.

(postanowienie o zatwierdzeniu, k. 576-578)

37. Dnia 17 grudnia 2019 r. KNF opublikowała informację o nałożeniu na (...) S.A. kary pieniężnej za naruszenia w zakresie sporządzania śródrocznych raportów okresowych za 2017 r. oraz nieterminowe przekazanie trzech raportów okresowych za 2017 r. i I kwartał 2018 r. KNF zarzucił Spółce takie naruszenia jak:

a) zawyżenie wartości portfeli wierzytelności i wyniku finansowego na skutek nieprawidłowej wyceny w sześciu sprawozdaniach okresowych z 2017 r. (Spółka zawyżała wartość aktywów i zysku netto, co mogło w znaczący sposób wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności papierów wartościowych Spółki);

b) niezamieszczenie rzetelnych i kompletnych ujawnień związanych z ryzykiem płynności w sprawozdaniach okresowych z 2017 r. (ujawnienia w przedmiotowych raportach okresowych w żaden sposób nie odzwierciedlały faktycznego poziomu ryzyka i stanu faktycznego w obszarze płynności);

c) nieujawnienie informacji mogących w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji finansowej emitenta w dwóch raportach okresowych z 2017 r.;

d) niezamieszczenie rzetelnych i kompletnych ujawnień informacji, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta w pięciu raportach okresowych z 2017 r. (Spółka emitując kolejne serie obligacji była świadoma zachwiania równowagi pomiędzy terminami spływu należności oraz terminami wymagalności zobowiązań oraz tego, że warunkiem ich spłaty będą kolejne emisje obligacji i ich dojście do skutku. Co więcej, większość emisji stanowiły emisje prywatne, niepodlegające nadzorowi);

e) brak oszacowania wartości odzyskanej aktywów nabytych w wyniku nabycia spółki (...) S.A., pomimo istnienia przesłanek utraty wartości, czego skutkiem było rozpoznanie wartości firmy z tytułu nabycia (...) S.A. oraz wartości niematerialnej w postaci wartości relacji z (...) S.A. w nieuzasadnionej wysokości w skróconym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2017 r.

f) nieterminowe przekazanie Komisji, GPW oraz do publicznej wiadomości trzech raportów.

(informacja o wynikach kontroli, k. 61-61v)

38. Dnia 20 lutego 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli opublikowała dokument zawierający wyniki kontroli dotyczącej działalności organów, instytucji państwowych oraz podmiotów organizujących rynek finansowy wobec (...) SA, podmiotów oferujących jej papiery wartościowe oraz ją audytujących. Celem kontroli było uzyskanie odpowiedzi na pytania, czy działania jednostek kontrolowanych wobec (...) S.A. były zgodne z prawem, rzetelne i skutecznie zapewniały ochronę inwestorów nabywających papiery wartościowe (...) S.A.; działania jednostek kontrolowanych

wobec podmiotów oferujących i dystrybuujących papiery wartościowe (...) S.A. były legalne, rzetelne i skutecznie chroniły inwestorów przed nadużyciami; 3. instytucje sprawujące nadzór nad podmiotami audytującymi (...) S.A. wykonywały zadania w sposób adekwatny do posiadanych uprawnień, rzetelny i skuteczny. NIK przeprowadziła kontrolę Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Biura Rzecznika Finansowego, Ministerstwa Finansów, Komisji Nadzoru Audytowego na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli pod względem legalności, rzetelności, gospodarności i celowości.

(informacja o wynikach kontroli, k. 90v)

39. NIK negatywnie oceniał działalność organów państwa w stosunku do spółki (...), a zwłaszcza KNF. W piśmie tym sformułowano wobec tego organu takie zarzuty jak:

- a) brak aktywnego nadzoru KNF nad działalnością i sytuacją finansową spółki (...) w pełnym zakresie;
- b) zaniechanie analizy rynku wierzycelności, w szczególności warunków zbywania przez poszczególne banku pakietów wierzycelności z utratą wartości, nabywanych m. in. przez fundusze zarządzane przez (...) S.A.;
- c) niedokonanie analiz wpływu agresywnej polityki inwestycyjnej na ceny aktywów na rynku wierzycelności w krótkim, ani w długim okresie, przez co nie monitorowano ryzyk, które z takiej polityki wynikały zarówno dla Spółki, jak i funduszy sekurytyzacyjnych;
- d) nieprzeprowadzenie w Spółce w ciągu 5 lat od wydania licencji, a zwłaszcza w 2017 r., kontroli w celu weryfikacji, czy posiadała ona stabilną sytuację finansową i prawidłowo wykonuje zadania, na które KNF udzielił jej zezwolenia, pomimo iż przesłanką do takiej kontroli powinna być opinia biegłego rewidenta dotycząca skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy (...) za 2014 r., w którym biegły wypowiedział się o niepewności co do szacunków przyjętych do wyceny wartości godziwej wierzycelności nabytych, oraz wycofanie się jednego z TFI ze współpracy ze Spółką w czerwcu 2017 r.;
- e) zaniechanie niezwłocznego złożenia do Prokuratury Regionalnej w W. zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez 34 podmioty pośredniczące w oferowaniu obligacji Spółki, pomimo że KNF dysponowała informacjami na ten temat już 10 maja 2018 r. (zawiadomienie złożono dopiero 22 listopada 2018 r.);
- f) naruszenie obowiązku umieszczania na liście ostrzeżeń publicznych KNF wszystkich podmiotów, w przypadku których UKNF złożył do prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (naruszenie art. 6b ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym);
- g) akceptacja prospektu emisyjnego akcji i obligacji Spółki, które m. in. wykazywały znaczny i szybki wzrost zobowiązań finansowych oraz wierzycelności przyjętych do dochodzenia, przedstawiały ryzyka wyłącznie w postaci opisowej, a także nie zawierały wyjaśnienia, pod jakim kątem KNF poddawała prospekt analizie i co oznacza „zatwierdzenie” prospektu;
- h) niedostrzeżenie naruszenia przez Spółkę obowiązków informacyjnych spółki publicznej na skutek zaniechania pogłębionej analizy informacji zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy (...) za III kwartał 2017 r. na temat nabycia akcji (...) S.A.;
- i) akceptacja praktyki firm inwestycyjnych oferujących między innymi obligacje korporacyjne, polegającej na przyjmowaniu i przekazywaniu do emitenta (lub sprzedającego instrument finansowy) zlecenia (zapisu na instrument finansowy) wyłącznie na podstawie umowy zawartej z emitentem. Nie były zawierane umowy o świadczenie usług maklerskich z inwestorami i nie były wobec nich przeprowadzane testy adekwatności i odpowiedności oferowanych instrumentów finansowych;

j) brak sporządzenie raportu na temat zidentyfikowanych w 2018 r., na podstawie analizy sygnałów otrzymywanych przez Komisję, nieprawidłowościach w działalności podmiotów nadzorowanych, dotyczących relacji z odbiorcami usług finansowych i związanego z tym ryzyka;

k) brak nadzoru analitycznego nad zakresem oferowania przez bank instrumentów finansowych i wynikających z tego ryzyk przy ocenie nadzorczej banków;

40. NIK nie stwierdził natomiast nieprawidłowości w zakresie czynności pokontrolnych i administracyjnych podjętych przez KNF wobec (...) S.A. NIK sformułował zastrzeżenia także do innych podmiotów, jak np. do GPW (które nie dostrzegło, że zdolność Spółki do obsługi rosnącego zadłużenia musi budzić wątpliwości, przed dopuszczeniem obligacji serii (...) do obrotu, a przy tym zarząd giełdy przyznał spółce 1 lutego 2018 r. nagrodę za rok 2017 r. w kategorii „(...)”), do Prezesa UOKiK (co do długości postępowań w przedmiocie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów związanych z windykacją należności), Ministerstwa Finansów (opóźnione wdrożenie dyrektywy MIFID II 108 dni po terminie, która podnosiła zakres ochrony uczestników rynku finansowego; opóźnione wdrożenie dyrektywy 2014/56/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniającej dyrektywę 2006/43/WE w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, która miała podlegać transpozycji do 17 czerwca 2016 r. a została ostatecznie wdrożona, i to w sposób niewystarczający, dopiero ustawą która weszła w życie 21 czerwca 2017 r.; zbyt późna zmiana przepisów innych ustaw, które mogły rozszerzać ochronę nabywców). Podmioty te nie zgodziły się z zarzutami zawartymi w informacji o wynikach kontroli, a ich odpowiedzi stanowiły załącznik do informacji.

(informacja o wynikach kontroli, k. 54-90, 102-118)

41. Na skutek postanowienia Sądu Okręgowego w W. o zabezpieczeniu roszczenia z dnia 10 marca 2020 r. Komornik zabezpieczył na rachunku (...) S.A. i poszczególnych funduszy inwestycyjnych 134 715 017 zł na poczet roszczeń (...) S.A. i przekazał je na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

(postanowienie, k. 867-868)

Omówienie dowodów i rozstrzygnięć dowodowych

42. Sąd ustalił powyższy stan faktyczny przede wszystkim na podstawie przedłożonych przez strony dowodów z dokumentów. W mniejszym zakresie oparł się na zeznaniach świadków, które częściowo potwierdzały zawarte w dokumentach informacje na temat spółki (...), a częściowo uzupełniały informacje na temat pracy KNF w newralicznym okresie od jesieni 2017 r. do maja 2018 r. Sąd oparł się również na zeznaniach P. J. i powodów.

43. Najistotniejszym dla ustaleń faktycznych dowodem była informacja NIK o wynikach kontroli pod nazwą „Działalność organów i instytucji państwowych oraz podmiotów organizujących rynek finansowy wobec spółki (...) S.A., podmiotów oferujących jej papiery wartościowe oraz ją audytujących” nr (...). Pomiędzy stronami istniał spór co do tego, czy dokument ten ma charakter dokumentu urzędowego i stanowi on wystarczający dowód tego, że KNF – jeszcze jako jednostka organizacyjna Skarbu Państwa – naruszyła swoje ustawowe obowiązki nadzoru i kontroli nad spółką (...) i podmiotami oferującymi jej obligacje.

44. Zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Dokument urzędowy korzysta z domniemania prawdziwości i zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone, ale tylko w granicach, w których o czymś zaświadcza, i tylko w odniesieniu do stanowiącego treść tego zaświadczenia oświadczenia wiedzy wystawcy dokumentu. Moc dowodowa dokumentu urzędowego nie rozciąga się zatem na inne informacje ujęte w dokumencie, a nieobjęte tym urzędowym zaświadczeniem (M. Sieńko [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-477(16), red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 244, pkt 13). Nie jest więc tak, że każda wypowiedź zawarta w dokumencie urzędowym objęta jest domniemaniem zgodności z prawdą (w przeciwnym wypadku należałoby uznać,

że domniemanie zgodności z prawdą rozciąga się np. na treść zeznań świadka czy strony w protokole rozprawy, który stanowi dokument urzędowy stwierdzający przebieg rozprawy). Podkreślić należy, że kryterium zgodności z prawdą dotyczy tylko wypowiedzi o faktach, a nie ocen lub opinii.

45. Informacja o wynikach kontroli jest dokumentem sporządzanym przez Najwyższą Izbę Kontroli na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli. Zgodnie z tym przepisem Najwyższa Izba Kontroli opracowuje informacje o wynikach kontroli w celu przedłożenia ich Sejmowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów. Podstawę do opracowania informacji o wynikach kontroli stanowią w szczególności wystąpienia pokontrolne i materiały dowodowe zgromadzone w aktach kontroli. W myśl ust. 2 tego artykułu informacje, o których mowa w ust. 1, przed przedłożeniem Sejmowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów, Prezes Najwyższej Izby Kontroli przesyła właściwym naczelnym lub centralnym organom państwowym, które w terminie 14 dni od dnia otrzymania mogą przedstawić swoje stanowisko. Stanowisko dołącza się do informacji; Prezes Najwyższej Izby Kontroli może do tego stanowiska przedstawić swoją opinię.

46. Informacja o wynikach kontroli sporządzona na podstawie wyżej wymienionego przepisu spełnia więc warunki do uznania za dokument urzędowy. Jest sporządzana na podstawie przepisu prawa przez ustawowo uprawniony do tego podmiot (NIK) w odpowiedniej formie (podpisana przez Prezesa lub upoważnionego wiceprezesa NIK oraz dyrektora właściwej jednostki kontrolnej – art. 64 ust. 1a ustawy o NIK) w zakresie jego działania. Informacja o wynikach kontroli urzędowo zaświadcza więc o tym, jakie ustalenia faktyczne NIK poczynił w trakcie kontroli i do jakich wniosków (ocen) doszedł NIK. Informacja nie ma jednak charakteru dokumentu urzędowego co do ocen prawnych, które nie są falsyfikowalne tak jak twierdzenia o faktach, spekulacji oraz wypowiedzi innych niż stwierdzających stan faktyczny w momencie kontroli.

47. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 27 września 2018 r., sygn. III Ca 375/18, jest oczywiste, że protokół NIK jest dokumentem urzędowym o którym mowa w art. 244 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią art. 244 § 1 k.p.c. domniemanie dotyczy jedynie okoliczności "zaświadczonych w dokumencie". Pozostała treść dokumentu nie korzysta z przymiotu domniemania prawdziwości. Protokół kontroli NIK korzysta z domniemania prawdziwości w zakresie faktu przeprowadzenia kontroli w określonym dniu i wyprowadzonych przez kontrolujących wniosków. Protokół nie stanowi jednak dokumentu urzędowego na okoliczność na przykład (jak było w przypadku wspomnianej sprawy przed SO w Łodzi) kosztów budowy budynków. Podobne wnioski przedstawił Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 10 września 2021 r., sygn. V Ca 1607/19 (w kontekście informacji o złej jakości powietrza), i wyroku z dnia 13 czerwca 2017 r., sygn. XXVI GC 639/15, oraz Sąd Okręgowy w Poznaniu w wyroku z dnia 8 marca 2019 r., sygn. XII C 1335/17. W ocenie Sądu przedstawione w nich stanowisko nie jest sprzeczne z tym przedstawionym w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 kwietnia 2013 r., sygn. I ACa 230/13. Sąd ten wypowiedział się, że „protokół kontrolny NIK nie ma charakteru dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., w tym sensie, że nie jest on wystarczającym dowodem prawdziwości faktów opisanych w tym protokole.” W kontekście sprawy rozpoznawanej przez ten Sąd chodziło raczej o to, że nie wszystkie stwierdzenia zawarte w protokole kontrolnym wiadomości są objęte domniemaniem prawdziwości właściwym dla dokumentu urzędowego (a nie, że takim domniemaniem nie są objęte jakiegokolwiek stwierdzenia w protokole). Wzmiankowane wypowiedzi Sądów, choć dotyczą protokołu kontrolnego a nie informacji o wynikach kontroli, potwierdzają jednak charakter urzędowy także informacji o wynikach kontroli (która urzędowo zaświadcza o ustaleniach zawartych w protokołach kontroli).

48. Nie ulegało wątpliwości, że informacja dotycząca działań organów państwa w związku ze spółką (...) była dokumentem sporządzonym zgodnie z powołanym wyżej art. 64 ustawy o NIK, a nie dokumentem o charakterze notatki prasowej czy publicystycznym. Konsekwentnie należało więc uznać, że miała ona charakter dokumentu urzędowego. Nie oznacza to jednak, że na tej podstawie wszystkie przedstawione w informacji stwierdzenia, w tym te dotyczące interpretacji przepisów prawa, ocen działalności organów państwa, możliwości przewidzenia pewnych sygnałów świadczących o nieprawidłowościach w Spółce, były objęte domniemaniem zgodności z prawdą. Takie domniemanie mogło dotyczyć tylko informacji bezpośrednio uzyskanych w toku kontroli tychże organów, np. tego, że (...) S.A. nie podlegał kontroli pod względem zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami, albo dat podejmowania przez KNF i inne organy państwa konkretnych czynności w związku ze Spółką (które NIK ustalił w toku kontroli na

podstawie otrzymanej od organów dokumentacji). W pozostałym zakresie informacja o wynikach kontroli nie ma mocy dokumentu urzędowego i nie może być uznana za silny (uzasadniający prawne domniemanie) i samoistny dowód na to, że np. KNF mógł zwrócić uwagę na Spółkę wcześniej. Przedstawiona w informacji wykładnia przepisów prawa także również nie ma szczególnej mocy i nie może być uznana za wiążącą (ustawa o NIK nie przewiduje bowiem, aby NIK miał uprawnienie do wydawania wiążących interpretacji).

49. Z racji powyższego Sąd nie był związany zawartymi w „Informacji...” ocenami prawnymi albo ocenami dotyczącymi sposobu wypełniania przez organy państwa ustawowych obowiązków. Tym bardziej nie były objęte domniemaniami wypowiedzi wskazujące na to, że zdaniem NIK wcześniej organy państwa mogły przewidzieć problemy lub bezprawne działania Spółki (zresztą nawet wypowiedzi zawarte w „Informacji...” w swoim brzmieniu były w większości wyraźnie spekulatywne, nie kategoryczne).

50. Dokumentacja przedstawiona przez powodów dotycząca nabycia przez nich obligacji nie budziły wątpliwości Sądu. Nie było żadnych przesłanek do wątpienia w ich wiarygodność, w związku z czym Sąd dokonał ustaleń faktycznych na ich podstawie. Nieskuteczne były zarzuty pozwanego, który kwestionował twierdzenie powodów, aby nadal dysponowali obligacjami i wystąpiła po ich stronie szkoda. Powodowie przecież przedstawili zaświadczenia o przydzieleniu im obligacji, a w toku sprawy (...) S.A. poinformowała o tym, że są im wypłacane kwoty w ramach porozumienia układowego. Pozwalało to stwierdzić, że powodowie rzeczywiście dysponowali obligacjami i zostali objęci postanowieniem zatwierdzającym układ (...) S.A. z wierzycielami. Pełnomocnik powodów celnie zwrócił uwagę, że sprawa niniejsza nie dotyczyła praw z obligacji (jako papieru wartościowego), lecz odszkodowania za poniesioną stratę i bezprawne działanie organów państwa. Powodowie dysponowali wiarygodnością o zwrot kwot wpłaconych na poczet obligacji (po 100 tysięcy złotych), ale w wyniku porozumienia układowego ich wiarygodności zmalały do 25 tysięcy złotych. W postępowaniu dochodzili więc poniesionej przez siebie straty, a ewentualne zbycie przez nich obligacji i przejście uprawnienia do wiarygodności o wypłatę 25 tysięcy złotych nie wpływałoby na poniesioną przez powodów szkodę, chyba że zbyliby wiarygodność o wypłatę 75 tysięcy złotych razem z wiarygodnością o wypłatę środków z tytułu zatwierdzonego układu Spółki z wierzycielami albo z jakichś (trudnych do zrozumienia) przyczyn ktoś nabyłby od nich obligacje po cenie nabycia. Materiał dowodowy sprawy nie zawiera żadnych poszlak, aby doszło do takiej transakcji.

51. Pozwany na rozprawie w dniu 11 stycznia 2023 r. cofnął wniosek o zobowiązanie syndyka (...) S.A. oraz (...) S.A. do przedłożenia dokumentów związanych z nabyciem i posiadaniem obligacji przez powodów, w związku z czym Sąd uchylił pkt 1 i 2 postanowienia dowodowego z dnia 26 sierpnia 2022 r. Sąd pominął na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. dowód z dokumentów, do których złożenia miały zostać zobowiązane podmioty wskazane przez niego w piśmie z dnia 15 lipca 2022 r. (k. 780v, 781), jako zbędne dla rozstrzygnięcia. Powodowie przedłożyli bowiem dowody wystarczające do stwierdzenia, że ponieśli szkodę, i nie zachodziła potrzeba gromadzenia kolejnych dowodów na potwierdzenie tego faktu.

52. Zeznanie świadków C. K., M. H. i D. N. należało uznać za wiarygodne. Świadkowie w wyczerpujący sposób opowiedzieli o pracy departamentów KNF, których byli pracownikami, przy czym związek departamentu M. H. oraz D. N. z działalnością Spółki był luźniejszy, gdyż nie zajmowali się oni kontrolą spółki (...), lecz działalnością podmiotów oferujących jej obligacje (m.in. właśnie (...) S.A.). C. K. w szczególności zwrócił uwagę na to, że praca KNF w okresie od stycznia do kwietnia 2018 r. musiała nie tylko skupiać się na zawiadomieniu sygnalisty dotyczącego Spółki z 19 grudnia 2017 r., ale też innych zawiadomieniach. Nie istniały podstawy do tego, aby te kolejne zawiadomienia zignorować lub (na wstępie) przydawać im mniejszej wiarygodności niż temu grudniowemu. Świadkowie potwierdzili także, że w ówczesnej pracy KNF nie były zgłaszane problemy związane z liczbą pracowników albo organizacją pracy departamentów. C. K. wskazał natomiast, że tempo pracy kontrolerów zależało od tempa nadsyłania przez kontrolowanego oraz jego audytora dokumentów, którzy nie zawsze przestrzegali narzucanych przez KNF terminów.

53. Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowód z zeznań świadka T. Z.. Z pism pozwanego wynikało, że był on pracownikiem zajmującym się prospektami emisyjnymi i emisjami publicznymi, podczas gdy powodowie nabyli swoje obligacje w ramach emisji prywatnej (na potrzeby której nie sporządzano prospektu emisyjnego). Związek

pomiędzy działalnością T. Z. a nabyciem przez powodów obligacji nie był więc bezpośredni, a jeśli w ogóle był, to na tyle daleki i spekulatywny, że zeznania tego świadka nie mogłyby wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy niezależnie od jej wyniku.

54. Sąd uznał dowód z zeznań świadka P. J. zasadniczo za wiarygodny, choć nie do końca miarodajny dla dokonania kategoriycznych ustaleń co do wszystkich okoliczności nabycia przez powodów obligacji. Sąd w szczególności dał wiarę temu, że S. P. godził się na pewne ryzyko straty środków (bo część z dotychczasowych inwestycji przyniosła stratę – powód temu w swoim przesłuchaniu zaprzeczył, ale zaprzeczenie to nie jest wiarygodne), że rozmawiali już wcześniej o obligacjach (...) (sam powód przedstawił fotografię wiadomości SMS dotyczącej styczniowej emisji obligacji i nie kwestionował, że nabył wcześniej certyfikaty inwestycyjne (...) zarządzony przez Spółkę), że S. P. miał wiedzę że nabywa obligacje a nie lokatę (zaprzeczenie powoda tej okoliczności jest niewiarygodne, nie sposób zrozumieć dlaczego wieloletni inwestor w lokaty ale też akcje, ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe i certyfikaty inwestycyjne miałby nie rozumieć istoty obligacji i nie wiedzieć, że je nabywa), że rozmawiał z G. P. o obligacjach. Zeznania w tym zakresie są logiczne i racjonalne, nie ma z kolei silnych przesłanek do podawania ich w wątpliwość. Nie jest taką silną przesłanką dość naturalna chęć przedstawiania swojej postaci i działań w pozytywnym, korzystnym dla siebie świetle (taki sam argument można przedstawić na niekorzyść powodów). Sąd zwrócił natomiast uwagę na to, że np. co do weryfikacji klientów przez (...) albo Bank świadek zeznał o obowiązujących procedurach, bez potwierdzenia, że zostały one dochowane w przypadku nabycia obligacji przez powodów. Z tej przyczyny zeznania w tej części nie były miarodajne dla ustalenia stanu faktycznego sprawy.

55. Dowód z zeznań powodów Sąd ocenił jako mało wiarygodny. Zarówno ich własne twierdzenia o pewnym doświadczeniu z inwestowaniem, jak i zeznania P. J., wskazują na to, że ich zeznania co do wiedzy na temat nabywanych obligacji są tendencyjne i umniejszają zarówno wiedzę, jaką powodowie posiadali na temat obligacji, jak i stopień akceptowalnego dla nich ryzyka. Sąd daje wiarę co do tego, że powodom zależało na bezpieczeństwie ich środków finansowych, gdyż obligacje są uznawane właśnie za dość bezpieczną formę inwestowania (co nie może oznaczać, że jest ona wolna od wszelkiego ryzyka), a gdyby zależało im na maksymalizacji zysku mogliby podejmować bardziej ryzykowne inwestycje, np. w akcje. Sąd nie uznał jednak za wiarygodne, aby inwestorzy z ok. 20-letnim doświadczeniem mogli nie wiedzieć czym są obligacje albo zostać wprowadzeni w błąd przez P. J. co do instrumentu jaki nabywają. Rzeczywiście wiadomość SMS i mailowa od P. J. zawierają stwierdzenia mogące wprowadzić w błąd („gwarantowany zysk”, „Spółka nadzorowana m.in. przez KNF”), ale nie taki dotyczący przedmiotu nabycia, lecz stopnia ryzyka związanego z obligacjami. Niewiarygodne są też twierdzenia powodów, jakoby przez „gwarancję zysku” rozumieli gwarancję ze strony banku, tzn. że w razie poniesienia jakiegokolwiek straty na obligacjach zostanie ona wyrównana przez (...) S.A. Zwłaszcza S. P., który współpracował z (...) od kilku lat, musiał sobie zdawać sprawę, że rolą tego banku jest pośrednictwo w nabywaniu produktów finansowych albo oferowanie własnych (w rodzaju lokat, kont oszczędnościowych), a nie przyjmowanie na siebie zobowiązań emitentów.

56. Sąd nie dał wiary temu, aby powodowie nie mieli świadomości ryzyka utraty swoich środków finansowych przez inwestycję w obligacje Spółki. Sąd uznał za znacznie bardziej możliwe, że powodowie o takim ryzyku wiedzieli (ryzyko straty jest immanentnie związane z inwestowaniem), tyle że uznawali je za bardzo mało prawdopodobne, a zrealizowanie się tego ryzyka przyjęli z niedowierzaniem. Zresztą G. P. otrzymał formularz przyjęcia propozycji nabycia obligacji, w którym ryzyko związane z inwestycją opisano. Powód zeznał, że nie pamięta czy dokument ten otrzymał, ale przecież nim dysponował (został załączony do pozwu) i nie ma racjonalnych poszlak do sądzenia, że otrzymał go w innych okolicznościach niż przed przyjęciem propozycji nabycia obligacji i dokonaniem zapłaty za obligacje. Faktycznie pod kopią załączoną do pozwu nie widnieją żadne podpisy, co pozwala sądzić, że załącznik ten stanowi wydruk jakiegoś dokumentu sporządzonego w formie elektronicznej, który był sporządzany w banku w O. albo na podstawie rozmowy telefonicznej z G. P.. G. P. potwierdził, że nie czytał otrzymanych dokumentów przed dokonaniem przelewu środków na zakup obligacji, co należało uznać za szczerze i wiarygodne.

57. Sąd dał wiarę temu, że dokumentów związanych z nabyciem obligacji (formularza przyjęcia propozycji nabycia, warunków emisji obligacji) S. P. nie otrzymał na swojego maila. W twierdzeniu tym jest konsekwentny od czasu wiadomości mailowej z 11 maja 2018 r. (k. 138), należy też sądzić, że gdyby dysponował tym dokumentem to załączyłby

go do pozwu. Zdaniem Sądu jest bardziej prawdopodobne, że rzeczywiście doszło do pomyłki i błędu we wpisywaniu adresu mailowego powoda w (...) S.A. lub przez (...) S.A., niż że od 11 maja 2018 r. powód konstruuje nieprawdziwy zarzut przeciwko Bankowi.

58. Sąd na podstawie art. 235² § 1 w zw. z art. 205³ § 2 k.p.c. pominął dowód z dokumentu – analizy finansów osobistych S. P. (k. 920). Dokument ten został złożony ewidentnie po upływie terminu na przedstawienie przez strony istotnych dla sprawy twierdzeń i dowodów, a nie zachodziła żadna usprawiedliwiona podstawa uzasadniająca dopuszczenie takiego dowodu w zasadzie na samym końcu sprawy (pismo dotarło do Sądu już po terminie rozprawy zaplanowanej na przesłuchanie powodów).

59. Na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowód z dokumentów źródłowych pozyskanych w ramach kontroli (...) i oddalił wnioski o zobowiązanie NIK do nadesłania tych dokumentów. Dokumentem urzędowym stwierdzającym ustalenia poczynione w toku kontroli była informacja o wynikach kontroli, w związku z czym załączanie do akt niniejszej sprawy dodatkowo materiałów źródłowych z tej kontroli było zbędne (a powodowie nie wywodzili, aby „Informacja...” była niezgodna z tymi materiałami źródłowymi).

Ocena prawna

60. Powództwo podlegało oddaleniu w całości

Kwestia wstępna – pozwany i reprezentacja pozwanego w postępowaniu

61. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że konfiguracja procesowa w tej sprawie wynikała z oznaczenia (nie budzącego żadnych wątpliwości) w pozwie Skarbu Państwa jako podmiotu pozwanego i ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 417 k.c. względem powodów (str. 22 pozwu, k. 12v). Zgodnie z art. 34 k.c. Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych. Obowiązkiem strony powodowej jest właściwe oznaczenie podmiotu, który chce pozwać (art. 126 § 1 pkt 2 w zw. z art. 187 § 1 k.p.c.). Wszelkie zmiany po stronie pozwanej lub powodowej muszą odbywać się zgodnie z art. 194-198 k.p.c.

62. Oznaczenie w pozwie Skarbu Państwa jako strony pozwanej determinowało więc to, że postępowanie toczyć się będzie z udziałem Skarbu Państwa, a nie „Komisji Nadzoru Finansowego” (tak w pozwie) jako oddzielnej od Skarbu Państwa osoby prawnej. Nie jest i nie było dopuszczalne „doprecyzowanie” albo „uszczegółowienie” pozwu w taki sposób, że nastąpiłaby zmiana pozwanego w postępowaniu ze Skarbu Państwa na Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, który od 1 stycznia 2019 r. ma osobowość prawną (art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, dalej też jako „u.n.r.f.” w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, dalej też jako „ustawa nowelizująca u.n.r.f.”). Takiej czynności Sąd nie mógł tym bardziej podjąć z urzędu.

63. Zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. w postępowaniu sądowym za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W zakresie określonym odrębną ustawą za Skarb Państwa czynności procesowe podejmuje Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej. Na tle tego przepisu orzecznictwo przyjmuje powszechnie, że oznaczenie właściwej jednostki reprezentującej Skarb Państwa w postępowaniu jest obowiązkiem sądu i nie jest w tym zakresie związany oznaczeniem jednostki wskazanym przez powoda (por. M. Manowska [w:] A. Adameczuk, P. Pruś, M. Radwan, M. Sieńko, E. Stefańska, M. Manowska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-477(16), LEX/el. 2022, art. 67, pkt 5; H. Pietrzkowski [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze, red. T. Ereciński, LEX/el. 2022, art. 67, pkt 13).

64. Sąd w niniejszej sprawie musiał zatem zweryfikować, czy wskazana przez powodów Komisja Nadzoru Finansowego jest podmiotem właściwym do reprezentacji Skarbu Państwa w sprawie. Choć Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jest odrębną od Skarbu Państwa osobą prawną, to odrębność ta nie wyklucza działania w imieniu Skarbu

Państwa na podstawie szczególnego przepisu ustawy (jak np. czyni to Agencja Mienia Wojskowego na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego). Obecnie jednak u.n.r.f. nie zawiera takiego przepisu, który umocowywałby Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (lub też Przewodniczącego albo Komisję jako taką) do działania w imieniu Skarbu Państwa w jakimkolwiek zakresie, a zwłaszcza w postępowaniach sądowych. Sąd nie mógł więc uznać Przewodniczącego albo Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego za reprezentanta Skarbu Państwa w sprawie.

65. W takiej sytuacji reprezentacja Skarbu Państwa w niniejszym postępowaniu musiała zostać określona w inny sposób. Art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym przewiduje, że w przypadku likwidacji państwowej jednostki budżetowej, w tym uzyskania przez nią osobowości prawnej lub przejęcia jej przez jednostkę samorządu terytorialnego, w sprawach związanych z jej działalnością Skarb Państwa reprezentuje kierownik jednostki, której zakres zadań obejmuje zadania zlikwidowanej jednostki, a w przypadku braku takiej jednostki - wojewoda właściwy ze względu na siedzibę zlikwidowanej jednostki.

66. Ustawa nowelizująca u.n.r.f. zniósła dotychczasową Komisję Nadzoru Finansowego i zlikwidowała Urząd, funkcjonujące w ramach Skarbu Państwa (art. 24 ustawy), i powołała nowy Urząd Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisję (art. 25 ustawy). W miejsce dotychczasowej Komisji i Urzędu nie powołano nowej jednostki Skarbu Państwa, która wykonywałaby obecne zdania Urzędu i Komisji w formie państwowej osoby prawnej. Obecnie więc w ramach Skarbu Państwa nie funkcjonuje taka *statio fisci*, której zadania pokrywałyby się z zadaniami obecnej KNF. W myśl art. 6 ust. 6 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym należało więc uznać za właściwego reprezentanta Skarbu Państwa Wojewodę (...), gdyż to on jest wojewodą właściwym ze względu na siedzibę zlikwidowanej Komisji Nadzoru Finansowego.

67. Z uwagi na to, że powodowie wywodzili odpowiedzialność Skarbu Państwa dodatkowo także z faktu nieterminowej implementacji przepisów dyrektywy MIFID II, Sąd oznaczył jako dodatkowego reprezentanta Skarbu Państwa Ministra Finansów jako odpowiedzialnego za dział administracji rządowej na którym spoczywał obowiązek prac nad implementacją m. in. wskazanej dyrektywy.

68. Zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej Prokuratura Generalna może przejąć zastępstwo Skarbu Państwa w każdej sprawie, jeżeli wymaga tego ochrona ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa. Przejęcie zastępstwa Skarbu Państwa może nastąpić w każdym stadium postępowania. Tak też stało się w niniejszej sprawie, w związku z czym – pomimo oznaczenia w sprawie dwóch reprezentantów Skarbu Państwa – zastępstwo procesowego pozwanego było wykonywane przez Prokuratorię Generalną RP.

Legitymacja bierna Skarbu Państwa w niniejszym postępowaniu

69. Pozwany podniósł zarzut, że powodowie skierowali swoje roszczenie do podmiotu, który za działania KNF nie odpowiada. Zwrócił uwagę na to, że zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej u.n.r.f. wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 24 ust. 1, stają się wierzytelnościami i zobowiązaniami Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, o którym mowa w art. 25 ust. 1. Tym samym, wywodził pozwany, roszczenia odszkodowawczego za działalność Komisji Nadzoru Finansowego powodowie mogliby dochodzić od Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego jako państwowej osoby prawnej, a nie Skarbu Państwa.

70. Do oceny tego zarzutu niezbędna jest ocena desygnatu pojęcia „wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego” – czy są nim tylko zobowiązania Skarbu Państwa, w ramach których był on reprezentowany przez KNF na podstawie przepisu prawa materialnego, czy też mieści w sobie również zobowiązania, w co do których w hipotetycznym sporze sądowym Skarb Państwa byłby reprezentowany przez KNF (na podstawie art. 67 § 2 k.p.c.).

71. Zgodnie z art. 19 ust. 5 u.n.r.f. w brzmieniu poprzedzającym wejście w życie ustawy nowelizującej należności od podmiotów nadzorowanych na pokrycie kosztów, o których mowa w ust. 1 (koszty działalności Komisji i Urzędu Komisji), pobierane przez Komisję Nadzoru Finansowego stanowią dochody budżetu państwa. Przepis ten wskazywał

więc, że Komisja utrzymuje się ze środków Skarbu Państwa i nimi dysponuje (a zatem działała w zakresie tych powierzonych środków jako Skarb Państwa – Komisja Nadzoru Finansowego). Wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa związane z dysponowaniem przez KNF środkami Skarbu Państwa stały się w myśl art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej wierzytelnościami i zobowiązaniami UKNF.

72. Nie można tego samego powiedzieć o zobowiązaniach Skarbu Państwa, które wynikały z czynu niedozwolonego polegającego na działaniu niezgodnym z prawem przy wykonywaniu władzy publicznej (art. 417 § 1 k.c.). Działania *stationes fisci* są działaniami Skarbu Państwa, a działania *stationes communis* – działaniami jednostek samorządu terytorialnego (M. Wałachowska [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 417., pkt 24). Podmiotem odpowiedzialnym za niezgodne z prawem działanie władzy publicznej jest Skarb Państwa, a nie Skarb Państwa reprezentowany przez właściwą jednostkę. Choć działanie niezgodne z prawem zwykle dotyczy jakiegoś konkretnej jednostki organizacyjnej funkcjonującej w ramach Skarbu Państwa (albo jednostki samorządu terytorialnego), to trudno uznać, aby działając bezprawnie ta jednostka organizacyjna reprezentowała Skarb Państwa. Popelnianie czynów niedozwolonych nie stanowi „reprezentowania Skarbu Państwa”, Skarb Państwa jest po prostu za ten czyn odpowiedzialny, gdyż dana jednostka nie ma swojej własnej osobowości prawnej.

73. O reprezentowaniu Skarbu Państwa przez KNF w sprawie odszkodowania za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (przed wejściem w życie ustawy nowelizującej u.n.r.f.) mogła być mowa tylko w postępowaniu sądowym – na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. Przepis art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej ma jednak charakter materialnoprawny, a nie procesowy. Wnioskowanie z przepisu o charakterze procesowym skutków materialnoprawnych wydaje się wątpliwe, gdyż wymagałoby przy ustalaniu skutków prawnych art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej przeprowadzenia operacji myślowej „czy w przypadku tego zobowiązania KNF istniejący przed nowelizacją reprezentowałby Skarb Państwa, czy nie”. Taka interpretacja czyniłaby przepis art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej mało czytelny dla adresatów tej normy – zarówno pracowników nowego UKNF, jak i obywateli dochodzących roszczenia w związku z działalnością KNF przed 2019 r. (który to przepis, nawiasem mówiąc, pozostaje mało znany i rozumiany, zważywszy na to, że nadal do sądu kierowane są wnioski lub pozwy z oznaczeniem strony pozwanej jako „Skarb Państwa – Komisja Nadzoru Finansowego”).

74. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że ewentualna odpowiedzialność za niezgodne z prawem działania KNF w okresie poprzedzającym powstanie UKNF jako odrębnej osoby prawnej (01.01.2019 r.) nadal spoczywa na Skarbie Państwa i nie przeszła na UKNF. Zarzut pozwanego Sąd uznał zatem za niezasadny.

75. Sąd zdaje sobie sprawę, że stanowisko to jest odmienne od zaprezentowanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 17 czerwca 2022 r., sygn. IV C 2583/20 (Lex), oraz M. Dziurę [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4)), red. J. Gudowski, Warszawa 2021, art. 40, pkt 27 (Z art. 29 ust. 1 ustawy z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. poz. 2243) wynika, że wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego (jednostkę budżetową), stały się z tą datą wierzytelnościami i zobowiązaniami Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego – jako nowo utworzonej osoby prawnej). W świetle dostępnych publicznie uzasadnień wyroków nie można jednak stwierdzić, aby problem interpretacji art. 29 ust. 1 ustawy nowelizującej u.n.r.f. został rozstrzygająco rozwiązany i wytworzył linię orzeczniczą. Stąd też Sąd zaprezentował powyżej własne stanowisko, które – zważywszy na liczbę powództw o podobnej tematyce – może w przyszłości ulec zmianie w razie utrwalenia się przeciwnego poglądu w orzecznictwie.

Podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa – zaniechania po stronie KNF

76. Jak już zostało wspomniane, powodowie powoływali się na odpowiedzialność Skarbu Państwa wynikającą z art. 417 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przesłankami tej odpowiedzialności są wystąpienie

szkody, bezprawność działania/zaniechania organu władzy publicznej oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy wystąpieniem szkody a tym bezprawnym działaniem lub zaniechaniem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., sygn. III CSK 173/13, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2022 r., sygn. II CSKP 243/22).

77. Na gruncie art. 417 § 1 k.c. przyjmuje się powszechnie, że przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie należy rozumieć działania lub zaniechania sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym sensu stricto, a więc ze skonkretyzowanymi nakazami i zakazami wynikającymi z normy prawnej, a nie z zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami. „Bezprawność” w przypadku art. 417 należy więc odczytywać wężej niż w przypadku odpowiedzialności na ogólnej zasadzie wyrażonej w art. 415 k.c. (L. Jantowski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022, art. 417; por. też J. Gudowski, G. Bieniek [w:] T. Bielska-Sobkowicz, H. Ciepla, M. Sychowicz, R. Trzaskowski, T. Wiśniewski, C. Żuławska, J. Gudowski, G. Bieniek, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II, Warszawa 2018, art. 417, pkt 35; G. Karaszewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX/el. 2023, art. 417., wzmiankowane postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2022 r., sygn. II CSKP 243/22). Podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej może być więc tylko działanie niezgodne z normami prawnymi, lecz już nie z zasadami efektywnego działania, gospodarności, i tym podobnych.

78. Dodać należy, że nie każdy przepis prawa może być naruszony w sposób, który uzasadniałby odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, zwłaszcza jeśli zarzut poszkodowanego do organu władzy publicznej dotyczy zaniechania. Możliwość przypisania odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbowi Państwa za zaniechanie istnieje tylko w sytuacji niepodjęcia działania, do którego był on zobowiązany na podstawie przepisu prawa, przewidującego na czym konkretnie powinno polegać zachowanie Skarbu Państwa, aby do szkody nie doszło (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2014 r., sygn. V CSK 349/13). Pojęcie zaniechania stanowiącego przesłankę - opartej na konstrukcji bezprawności zachowania - odpowiedzialności odszkodowawczej władzy publicznej, dotyczy tych sytuacji, w których obowiązek określonego działania jest skonkretyzowany w przepisie prawa i można ustalić, na czym konkretnie miałyby polegać zachowanie organu władzy publicznej, aby do szkody nie doszło. Za zaniechanie uznaje się każde niewykonanie, zupełne lub częściowe, obowiązku dostatecznie skonkretyzowanego w normie prawnej. Brak skonkretyzowania w normie prawnej obowiązku działania może prowadzić do stwierdzenia braku bezprawności zaniechania a tym samym braku podstawy prawnej dla przypisania odpowiedzialności odszkodowawczej za zaniechanie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2019 r., sygn. II CSK 374/18, oraz wzmiankowane w nim orzeczenia, nadto postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2014 r., sygn. V CSK 176/14).

79. W świetle powyższego orzecznictwo sądowe stoi na stanowisku, że odpowiedzialność za zaniechanie organu władzy publicznej może być podstawą odpowiedzialności na podstawie art. 417 k.c., jeśli z konkretnego przepisu prawa wynikał obowiązek działania w danej sytuacji. Przepisem tym nie może więc być zazwyczaj przepis wyznaczający w sposób ogólny zadania i cele organu, które ma realizować (lub do których realizacji ma dążyć), a które są konkretyzowane dopiero w przepisach wyposażających organ w konkretne kompetencje i określające przesłanki do korzystania z nich. Stopień skonkretyzowania tych przesłanek (czy są określone precyzyjnie, czy w sposób bardziej opisowy i podatny na różne oceny) także wpływa na to, czy zaniechanie organu może być potraktowane jako bezprawne, czy nie.

80. Odstępstwo od ścisłego rozumienia niezgodności z prawem, o której mowa w art. 417 k.c., i oparcie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za naruszenie przez państwowe organy przepisów o charakterze ogólnym i mało skonkretyzowanym jest dopuszczalne jedynie wyjątkowo, w indywidualnych przypadkach. Sąd Najwyższy w cytowanym przez powodów wyroku z dnia 9 sierpnia 2012 r., sygn. V CSK 153/11, wyraził stanowisko, że taki wyjątek wymaga uwzględnienia indywidualnych okoliczności danej sprawy, wyważenia powinności i interesów prawnych zainteresowanych, aby nie dopuścić do nieograniczonej, zbliżonej do absolutnej, odpowiedzialności Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego za skutki naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego na danym terenie. Rozważanie te doprowadziły Sąd Najwyższy do wniosku, że sądy powszechne w tej danej sprawie przedwcześnie, bez należytych rozważań, obciążły Skarb Państwa odpowiedzialnością za zaniechanie udzielenia ochrony powodowi, którego prawo własności nieruchomości gruntowej było naruszane przez osoby wydobywające z

niej węgiel w „biedaszybach”. Z kolei w wyroku z dnia 16 lutego 2017 r., sygn. III CSK 41/16, Sąd Najwyższy dopatrywał się istnienia wyjątkowego przypadku w sytuacji, gdy powód poniósł dotkliwą szkodę na osobie.

81. Wymóg związku przyczynowego pomiędzy działaniem/zaniechaniem a szkodą został wyrażony w art. 361 §§ 1 i 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Wymóg „normalności” następstw wynika z przyjęcia w k.c. tak zwanej teorii adekwatnego związku przyczynowego.

82. Teoria adekwatnego związku przyczynowego zakłada, że związek przyczynowy zachodzi wtedy, gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Chodzi więc tylko o następstwa normalne, a nie o każde możliwe dla wyeliminowania nieograniczoności skutków zdarzenia. Bada się więc w tym celu, czy dany fakt (przyczyna) był koniecznym warunkiem wystąpienia drugiego z nich (skutku), czyli czy bez niego skutek wystąpiłby. Nawet jeśli odpowiedź jest tu pozytywna, to wymaga rozważenia, czy wspomniane powiązania można traktować jako normalne, tzn. typowe lub oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, a więc niebędące rezultatem jakiegoś zupełnie wyjątkowego zbiegu okoliczności. Ta ocena musi zostać uzupełniona o zasady doświadczenia życiowego, całokształt okoliczności i zasady wiedzy naukowej (B. Fuchs [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 361, pkt 8). W przypadku zaniechania wykonania obowiązku, który miałby stanowić podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, stwierdzenie adekwatnego związku przyczynowego wymaga wykazania, że gdyby sprawca wykonał swój obowiązek (którego zaniechał) do którego spełnienia miał sposobność, to szkoda by nie wystąpiła.

83. Powyższe rozważania teoretyczne należy przenieść na grunt niniejszej sprawy.

84. Powodowie wykazali, że w ich majątku wystąpiła strata. Wydali po 100 000 zł na zakup obligacji, na podstawie których nabyli wierzytelności o ich odkup (po terminie zapadalności, za równowartość zakupu) oraz odsetki (5,5% w skali roku). Mieli więc do Spółki wierzytelności o zapłatę 100 000 zł (powiększone o odsetki), które w wyniku zatwierdzenia układu z wierzycielami stopniały do 25 000 zł. Jak już wcześniej wspomniano, twierdzenia pozwanego przeczące wystąpieniu szkody należało uznać za bezpodstawne i niepotwierdzone w materiale dowodowym. Szkody tej nie obniżały wpłaty wykonywane przez Spółkę (obecnie działającą pod nazwą (...)) na poczet spłaty wierzytelności w wysokości 25 000 zł zgodnie z zawartym układem. Powodowie nie opierali swojego roszczenia na wierzytelności z obligacji jako papieru wartościowego, tylko na zmniejszeniu takiej wierzytelności na skutek układu z wierzycielami, przez co nie było niezbędne okazywanie przez nich dokumentu obligacji czy dowodzenie że znajduje się on nadal w ich posiadaniu. Wykazanie wystąpienia szkody nie jest jednak wystarczającą przesłanką do obciążenia pozwanego odpowiedzialnością odszkodowawczą.

85. W świetle przedstawionych wyżej rozważań nie można stwierdzić, aby powodowie wykazali naruszenie przez KNF skonkretyzowanych obowiązków działania albo zapobiegnięcia skutkowi. Nie była w tym zakresie wystarczającym dowodem „Informacja...”, która zawierała wnioski NIK z kontroli przeprowadzonych, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o NIK, pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. Kryteria kontroli NIK były zatem znacznie szersze niż tylko zgodność działania organów państwa z przepisami prawa – a tylko to kryterium ma znaczenie dla istnienia obowiązku odszkodowawczego na podstawie art. 417 k.c. Wielokrotnie bowiem NIK zarzuca KNF działania nieskuteczne albo nierzetelne, co nie przekłada się na niezgodność działania z przepisami prawa. W „Informacji...” brak jest zarzutów dotyczących naruszenia wystarczająco skonkretyzowanych i precyzyjnych norm prawnych, które jednoznacznie nakładały na KNF obowiązek działania albo zapobiegnięcia skutkowi w postaci poniesienia przez prywatnych inwestorów strat (utruty środków zainwestowanych w obligacje).

86. W myśl art. 2 u.n.r.f. (w brzmieniu tekstu jednolitego Dz.U. z 2018 r., poz. 621) celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa

oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku również poprzez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku, przez realizację celów określonych w szczególności w (poszczególnych ustawach). Przepis ten jest na tyle ogólny, że nie sposób z niego wywnioskować konkretnych obowiązków działania lub nakazów zapobiegnięcia określonym zjawiskom. Ustala on cele, jakie KNF powinien realizować w swojej działalności, i stanowi „drogowskaz” do korzystania z konkretnych kompetencji wyrażonych w szczegółowych przepisach u.n.r.f. oraz innych ustaw. Jedyne obowiązki, jakie można z niego wyprowadzić dla KNF, to ogólny nakaz podejmowania działań ukierunkowanych na realizację celów nadzoru. Naruszeniem art. 2 u.n.r.f. byłoby więc niepodjęcie przez KNF w ogóle jakichkolwiek działań w dziedzinie rynku finansowego. Żadnego takiego zarzutu „Informacja...” tymczasem nie zawiera. Zastrzeżenia NIK wzbudziły natomiast kierunki pełnionego nadzoru i jego skuteczność, czego nie można uznać za równoznaczne z naruszeniem art. 2 u.n.r.f.

87. Warto odnotować, że przepisy u.n.r.f. lub innych ustaw nie nakładają na KNF obowiązku zapobiegnięcia wszelkim działaniom przestępczym lub oszukańczym albo poniesieniu straty przez prywatnych inwestorów działających w zaufaniu do nieuczciwego czy nierzetelnego emitenta. Ryzyko utraty części lub wszystkich zainwestowanych środków w prywatne przedsięwzięcia jest wpisane immanentnie w inwestowanie i państwo nie przyjęło na siebie roli gwaranta nieponiesienia strat w wyniku takiej działalności. Stąd też fakt, że obligacje są uznawane za bezpieczniejszą formę inwestowania niż akcje czy inne instrumenty finansowe o wyższym ryzyku, nie wyklucza, że zawsze pewne ryzyko utraty zainwestowanych środków istnieje. Nie można więc KNF zarzucić działania bezprawnego polegającego na naruszeniu nieistniejącego obowiązku zapobiegnięcia skutkowi w postaci utraty przez inwestorów (...) S.A. $\frac{3}{4}$ wniesionych środków.

88. Nie stanowiło też naruszenia art. 2 u.n.r.f. niepodjęcie przez KNF badań czy analiz, które zdaniem NIK byłyby celowe dla wcześniejszego wykrycia nierzetelnej działalności Spółki. KNF, jak wynika również z zeznań świadków, prowadził swoją ustawową działalność, a to, że kierunki tej działalności i konieczność nadzorowania wielu innych podmiotów oraz reagowania na bieżącą sytuację na rynku i wpływające zawiadomienia (bardziej lub mniej uzasadnione) o nieprawidłowościach nie pozwoliły na wcześniejsze wykrycie nierzetelnego działania Spółki, nie naruszało konkretnych ustawowych obowiązków tego organu, również tych o postępowaniu wyjaśniającym (art. 18a-18j u.n.r.f.) i kontroli (art. 26 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym). Nadzór KNF nie polega bowiem na bieżącym weryfikowaniu sprawozdań finansowych na bazie materiałów źródłowych – taką pracę wykonują biegli rewidenci. KNF nie miało więc wyraźnych podstaw – przynajmniej do czasu otrzymania zawiadomienia sygnalisty i podjęcia wstępnych analiz kwestii w nim poruszonych – do tego, aby weryfikować wiarygodność sprawozdań finansowych spółki w oparciu o materiały źródłowe. Gdy weryfikacja zawiadomienia potwierdziła wstępnie występowanie uchybień, KNF o takie materiały źródłowe się zwrócił.

89. W „Informacji...” wskazano, że działaniem nierzetelnym z punktu widzenia art. 6 ust. 1 u.n.r.f. było wpisanie na listę ostrzeżeń publicznych z opóźnieniem (9 miesięcy od powzięcia informacji i 3 miesiące od skierowania zawiadomienia do prokuratury) 31 podmiotów pośredniczących w oferowaniu obligacji Spółki (str. 50). Jednocześnie NIK nie zakwalifikował więc takiego działania jako naruszenia prawa (legalności), lecz rzetelności, czyli innego kryterium swojej kontroli. Ponadto ten okres opóźnienia występował już po zaniechaniu przez Spółkę zapłaty odsetek od obligacji oraz złożenia wniosku o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, w związku z czym nie da się stwierdzić, w jaki sposób wcześniejsze działanie KNF mogłoby wpłynąć na zapobieżenie wystąpieniu lub ograniczenie poniesionej przez powodów straty.

90. W żaden sposób o naruszeniu przez KNF ustawowych obowiązków nie mogą świadczyć wskazane przez NIK rozbieżności w interpretacji przepisów prawa lub luki prawne, co do których także w „Informacji...” sformułowano wnioski de lege ferenda, a nie zarzuty naruszenia sprecyzowanych ustawowych obowiązków przez KNF. Liczba tych wniosków potwierdza natomiast uwagi wyrażone w odpowiedzi Przewodniczącego KNF załączonej do „Informacji...” co do braków ustawowych kompetencji umożliwiających bardziej skuteczny nadzór nad rynkiem i jego uczestnikami.

91. Zeznania C. K. wskazują na to, że KNF podjęła niezwłocznie działania w odpowiedzi na zawiadomienie sygnalisty z dnia 19 grudnia 2017 r., a okres, jaki upłynął od daty zawiadomienia do daty podjęcia przez KNF doniosłej i widocznej

dla wszystkich uczestników obrotu czynności, jaką było zawieszenie obrotu akcjami i obligacjami Spółki dnia 16 kwietnia 2018 r., wynikał częściowo z oczekiwania na nadesłanie materiałów źródłowych przez Spółkę lub audytora. Nie sposób więc zarzucić KNF bezczynności w związku ze sprawozdaniem Spółki za trzeci kwartał 2017 r.

92. Z kolei zawarte w „Informacji...” stwierdzenie, jakoby już uwaga biegłego rewidenta o niepewności związanej z wyceną wiarytelności Spółki w skonsolidowanym sprawozdaniu za 2014 r. powinna była stanowić asumpt do przyjrzenia się działalności Spółki, wydaje się nielogiczne i potwierdza wrażenie, że „Informacja...” sporządzona została z perspektywy ex post, bez należytego uwzględnienia sygnałów i przesłanek istniejących i dostępnych pracownikom KNF w danym czasie. Niepewność w wycenie wiarytelności, które wymagają podjęcia czynności windykacyjnych, wydaje się czymś normalnym i charakterystycznym dla działalności takiej jak prowadzona przez Spółkę (windykacja niespłaconych wiarytelności), trudno więc, aby zwracało to uwagę i stanowiło powód do zastrzeżeń tylko w jej indywidualnym przypadku (skoro wymienione sprawozdanie zostało przez biegłego referenta ocenione bez zastrzeżenia).

93. Z uwagi na powyższe zdaniem Sądu powodowie nie wykazali, aby działania KNF wyczerpywały przesłankę „niezgodnych z prawem” w rozumieniu art. 417 k.c. Nie zachodził w sprawie żaden wyjątkowy przypadek, który uzasadniałby odejście od ścisłego rozumienia tej przesłanki. Odmienny pogląd byłby równoznaczny z obciążeniem państwa odpowiedzialnością majątkową za poniesione a nieprzewidzianej przez inwestorów straty z powodu inwestowania w, jak się okazało, obligacje nierzetelnych emitentów.

94. Powodowie nie wykazali również, aby pomiędzy poniesioną przez nich szkodą a zaniechaniami po stronie KNF istniał adekwatny związek przyczynowy, czyli innymi słowy, że gdyby KNF działał w sposób zgodny z prawem to nie ponieśliby straty.

95. Rozważania na temat możliwych zapobiegawczych działań KNF przedstawione w „Informacji...” nie zawierają precyzyjnej konkluzji co do tego, czy ich wynikiem byłoby powstrzymanie inwestorów przed zakupem obligacji Spółki, czy też że Spółka nie utraciłaby płynności (ocena ogólna rozpoczyna się od konkluzji, że organy państwowe do kwietnia 2018 r. nie zapewniły skutecznej ochrony nieprofesjonalnym uczestnikom rynku finansowego przed zagrożeniami wynikającymi z niezgodnej z prawem działalności Spółki i podmiotów oferujących jej papiery wartościowe). Nie wiadomo, jaki konkretnie zakres informacji o Spółce docierałby do inwestorów, gdyby KNF podejmowała działania rzetelnie i z odpowiednim wyprzedzeniem, nie można też wypowiedzieć się z pewnością, czy podejmowanie przez KNF działań „rzetelnie” okazałoby się skuteczne w wykryciu nieprawidłowości w Spółce („rzetelnie” i „skutecznie” nie są jednak synonimami, a działanie rzetelnie nie musi zawsze przynieść oczekiwanego skutku). Wszelkie rozważania na temat możliwych alternatywnych wersji zdarzeń pozostają nieweryfikowalnymi hipotezami, wśród których trudno wybrać bardziej lub mniej prawdopodobne.

96. W takim stanie rzeczy nie sposób przesądzić, że pomiędzy zaniechaniami KNF a poniesioną przez powodów szkodą wystąpił normalny związek przyczynowy. Nie można stwierdzić z dużą dozą pewności, że postulowane przez NIK działania KNF doprowadziłyby do tego, że powodowie nie nabyliby obligacji. Powodowie byli przecież świadomi pewnego (ich zdaniem niewielkiego, ale tak czy inaczej istniejącego) ryzyka utraty środków z powodu inwestycji w obligacje, ale i tak byli gotów je podjąć. Gdyby tak nie było, to jako inwestorzy z około 20-letnim doświadczeniem wybraliby inwestycję w produkt o jeszcze niższym stopniu ryzyka (jak lokaty bankowe albo obligacje skarbowe), czego jednak nie uczynili, postrzegając obligacje Spółki jako produkt oferujący odpowiedni poziom zysku w stosunku do ryzyka (które się w przypadku Spółki zmaterializowało). Zebrany materiał dowodowy nie daje dużej dozy pewności, że w przypadku rzetelnego działania KNF powodowie dysponowaliby innymi informacjami o stanie majątkowym Spółki i podjęłoby inną decyzję w przedmiocie zakupu obligacji. Zresztą G. P. zeznał, że przed zakupem obligacji nie przeczytał informacji otrzymanych z Banku lub (...), czyli nie zapoznał się z informacjami o braku zabezpieczeń obligacji oraz ryzykami związanymi z inwestycją. Można więc stwierdzić, że zasób informacji zawartych w dokumentach dotyczących emitowanych obligacji nie miał znaczenia dla jego decyzji o zakupie, skoro opierał się tylko na rozmowie z P. J. i poradach S. P..

97. Warto też podkreślić, że część z zarzutów do działalności KNF zawartych w „Informacji...” dotyczy już okresu po nabyciu przez powodów obligacji i zgłoszeniu żądania natychmiastowego wykupu. Co do takich zaniechań (np. wspomnianego już spóźnionego umieszczenia niektórych podmiotów na liście ostrzeżeń) brak jest normalnego związku przyczynowego ze stratą poniesioną przez powodów.

98. W „Informacji...” przedstawiono zarzuty także w kierunku innych organów państwowych (Prezes UOKiK, Minister Finansów). Również i co do nich „Informacja...” nie zawiera kategoriycznych osądów o naruszeniu prawa, a powodowie nie wykazali w jaki sposób ewentualne bezprawne działania tych organów zapobiegły nabyciu przez nich obligacji Spółki.

99. Z uwagi na powyższe powództwo w zakresie żądania odszkodowania na podstawie art. 417 k.c. podlegało oddaleniu.

Podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa – zaniechanie legislacyjne

100. Powodowie wskazali w swojej odpowiedzi na pozew Skarbu Państwa – Wojewody (...) alternatywną podstawę roszczenia, to jest art. 417¹ § 4 k.c. Z uwagi na to, że dokonali tego w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego na wskazanie istotnych dla sprawy twierdzeń i dowodów, Sąd uznał powołanie tej dodatkowej podstawy (prawnej ale i faktycznej) roszczenia za dopuszczalne, zważywszy że nadal dotyczyła ona tego samego pozwanego – Skarbu Państwa.

101. Zgodnie z wymienionym przepisem jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody. Podstawę do odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie tego przepisu może stanowić na przykład nieterminowe implementowanie do krajowego porządku prawnego dyrektywy unijnej, która przyznawałaby jednostce uprawnienia, z których w braku implementacji dyrektywy nie mogła skorzystać. Sam fakt opóźnienia w implementacji dyrektywy nie wystarczy do przyznania odszkodowania – także w tym wypadku konieczne jest wykazanie wystąpienia szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy tym opóźnieniem a wystąpieniem szkody (że szkoda nie wystąpiłaby, gdyby wymagane przepisy prawa zostały przyjęte w terminie).

102. Powodowie zarzucili, że poniesienie przez niego szkody miało związek z nieterminowym wdrożeniem do prawa polskiego dyrektywy MIFID II, czyli Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE. Zgodnie z art. 93 ust. 1 tej dyrektywy, w brzmieniu ustalonym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1034 z dnia 23 czerwca 2016 r. zmieniającą dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych, państwa członkowskie UE miały stosować przepisy dyrektywy MIFID II od dnia 3 stycznia 2018 r. Przepisy tej dyrektywy wprowadzały m. in. szczegółowe obowiązki podmiotu oferującego instrumenty finansowe związane z proponowaniem nabycia takich instrumentów i zostały implementowane do krajowego porządku prawnego ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (weszła w życie 21 kwietnia 2018 r. z wyjątkiem kilku przepisów), która wprowadziła art. 86g i 83h ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

103. Choć rzeczywiście powodowie nabyli obligacje w czasie, w którym Rzeczpospolita Polska znajdowała się w opóźnieniu z implementacją dyrektywy MIFID II (a zatem przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci bezprawności została spełniona), to jednak brak jest pomiędzy tym zaniechaniem a szkodą po ich stronie normalnego związku przyczynowego. Jak zostało już powiedziane, powód G. P. nie przeczytał dokumentów otrzymanych przed nabyciem obligacji i nie zapoznał się z informacjami na temat ryzyka albo (braku) zabezpieczeń. S. P. również nie czytał dokumentów otrzymanych przy okazji nabycia obligacji i mimo nieotrzymania części z nich na swój adres e-mailowy dokonał wpłaty na obligacje. Nie ma więc podstaw by sądzić, że gdyby RP terminowo implementowała przepisy dyrektywy, to powodowie nie dokonaliby zakupu obligacji i nie ponieśliby szkody – większa ilość informacji o ryzykach i sytuacji finansowej Spółki nie miałyby przecież dla nich znaczenia, jeśli decyzję o zakupie podejmowałyby bez przeczytania dokumentów zawierających te informacje.

104. Dodatkową wątpliwość co do związku przyczynowego rodzi to, że kontrole KNF oraz NIK ujawniły po stronie Spółki lub (...) S.A. działania niezgodne z prawem. Skoro te podmioty nie stosowały się w pełni do istniejących regulacji prawnych, to nie ma podstaw by sądzić, że dzięki terminowej implementacji dyrektywy MIFID II ich działanie by się zmieniło i udzielałyby powodom informacji w pełni zgodnie z wymaganiami formalnymi oraz ze stanem rzeczywistym.

105. Z uwagi na powyższego powództwo również w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Koszty postępowania

106. O kosztach postępowania między stronami rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Pozwanym w sprawie był jeden podmiot – Skarb Państwa – a zatem pozwanemu przysługiwał zwrot kosztów w jednokrotnej wysokości kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z art. 99 k.p.c. Zgodnie z art. 32 ust. 3 zd. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zasądzone koszty zastępstwa procesowego zasądzono na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej.

107. Powodowie w niniejszej sprawie występowali jako współuczestnicy formalni (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.). Każdy z nich dochodził indywidualnie przysługującego mu roszczenia opartego na jednakowej (ale nie tej samej) podstawie faktycznej i prawnej – każdy z powodów nabył własne obligacje i dochodzili odszkodowania tylko na swoją rzecz, nie wspólnie. Zgodnie zatem z art. 105 § 1 zd. 1 k.p.c. współuczestnicy sporu zwracają koszty procesu w częściach równych.

108. Na koszty poniesione przez pozwanego złożyły się koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu rozpoznawczym, liczone od pierwotnej wartości sporu (35 000 zł), czyli 3 600 zł (na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 19 przywołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości), oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Okręgowym, w toku którego pozwany wniósł odpowiedź na zażalenie, liczone od wartości przedmiotu zaskarżenia (75 000 zł), czyli 1 350 zł (na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 wspomnianego Rozporządzenia). Łącznie zatem pozwany mógł się domagać zwrotu kosztów w kwocie 4 950 zł, a skoro powodowie odpowiadają w częściach równych, zasądzeniu podlegała od każdego z nich kwota 2 475 zł, powiększona o odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

109. Nie zachodziły w sprawie szczególne okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od takiego typowego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania i zwolnienia powodów ze zwrotu kosztów na rzecz pozwanego. Brak danych, aby takie rozstrzygnięcie było uzasadnione ze względu na sytuację osobistą powodów, jak też nie można stwierdzić, aby powodowie mieli uzasadnione podstawy do subiektywnego przekonania o zasadności pozwu. Nie może stanowić wystarczającej przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. to, że powodowie są osobami fizycznymi, a pozwany Skarbem Państwa.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)